26 ta' Marzu, 1998

Imħallef:-

Onor. Vincent DeGaetano LL.D.

Il-Pulizija

versus

Tarcisio Fenech

Omiċidju Involontarju

Biex wieħed jifhem l-essenza vera tal-kolpa wieħed irid iżomm f'moħħu li fil-ħajja soċjali spiss jinħolqu sitwazzjonijiet li fihom attività diretta għal xi fini partikolari tista' tagħti lok għal konsegwenzi dannużi lil terzi. L-esperjenza komuni jew l-esperjenza teknika - ċjoè l-esperjenza komuni għall-bnedmin kollha jew dik l-esperjenza ta' kategorija ta' nies li jesplikaw attività partikolari - tgħallem li f'dawn il-każijiet wieħed għandu juża ċerti prekawzjonijiet bil-għan li jevita li l-interessi ta' l-oħrajn jiġu ppreġudikati.

L-artikolu 225 tal-Kodiċi Kriminali tagħna jirreferi għar-regoli ta' kondotta derivati mill-esperjenza komuni jew teknika bil-kliem

"nuqqas ta' ħsieb", "traskuraġni", u "nuqqas ta' ħila fl-arti jew professjoni", filwaqt li dawk ir-regoli ta' kondotta statutorjament stabbiliti huma indikati bil-kliem "nuqqas ta' tħaris ta' regolamenti". Hu appena neċessarju jingħad li b'nuqqas ta' tħaris ta' regolamenti l-leġislatur mhux qed jirrefri biss għal-leġislazzjoni sussidjarja (li tiġi fis-seħħ permezz ta' avviżi legali, notifikazzjonijiet tal-Gvern, ordnijiet, eċċ.), iżda għal kull forma ta' kondotta statutorjament stabbilita u għalhekk qed jirreferi ukoll għal dawk ir-regolamenti ppromulgati minn enti privati (per eżempju r-regolament infassra minn sid ta' fabbrika biex jipprevjeni ħsara għal kull min jaħdem jew jidħol f'dik il-fabbrika).

Il-Qorti:-

Rat l-imputazzjoni miġjuba mill-Pulizija Esekuttiva kontra Tarcisio Fenech talli, fit-18 ta' April, 1994, għall-ħabta tas-7.00 a.m. fl-inħawi magħrufa bħala Qarn is-Sajd, fi Triq Wied il-Għajn, Ħaż Żabbar, b'nuqqas ta' ħsieb, jew b'nuqqas ta' ħila fl-arti jew professjoni tiegħu, jew b'nuqqas ta' tħaris ta' regolamenti, ikkaġuna l-mewt ta' Godfrey Agius minn Ħal Tarxien; l-Ewwel Qorti kienet mitluba li minbarra li tagħti l-piena stabbilita mil-liġi tordna l-konfiska tas-senter ta' għamla Benelli numru 100217 kif ukoll tiskwalifika lill-imsemmi Tarcisio Fenech milli jkollu jew jottjeni liċenzja għall-kaċċa għal żmien li tistabilixxi l-istess Qorti;

Rat in-nota ta' rinviju għall-ġudizzju ta' l-Avukat Ġenerali tas-26 ts' Ottubru, 1995, kif ukoll id-dikjarazzjoni ta' l-appellant, allura imputat, li hu ma kellux oġġezzjoni li jiġi ġġudikat minn dik il-Qorti (ara l-verbal ta' l-14 ta' Novembru, 1995);

Rat is-sentenza tal-Qorti t-'-Maġistrati (Malta) tas-27 ta' Novembru, 1996 li permezz għha dik il-Qorti sabet lill-

imsemmi Tarcisio Fenech ħati skond l-imputazzjoni dedotta kontra tiegħu, illiberatu taħt il-provvediment ta' l-artikolu 9 tal-Kap. 152, bil-kundizzjoni li ma jagħmilx reat ieħor fi żmien tliet snin, u skwalifikatu milli jkollu jew jottjeni liċenzja għall-kaċċa għal żmien tmintax-il xahar; dik il-Qorti, però, ma ordnatx il-konfiska tas-senter in kwistjoni;

Rat ir-rikors ta' appell ta' l-imsemmi Tarcisio Fenech, minnu ppreżentat fil-5 ta' Diċembru, 1996, li permezz tiegħu talab ir-revoka ta' l-imsemmija sentenza;

Rat l-atti kollha tal-kawża; semgħet lid-difensuri tal-partijiet; ikkunsidrat:

L-aggravju ta' l-appellant hu, bażikament, illi f'dan il-każ jonqos l-element ta' negliġenza jew ta' traskuraġni li huma l-bażi tar-reat ta' omiċidju kolpuż;

Omissis;

Din il-Qorti diġà kellha l-opportunità li teżamina fil-fond in-naturra u l-elementi tar-reat ta' omiċidju involontarju fis-sentenza tagħha tal-21 ta' Marzu, 1996 fl-ismijiet **Il-Pulizija *vs* Richard Grech**. F'dik is-sentenza din il-Qorti kienet osservat hekk:

"L-omiċidju kolpuż hu ttrattat fil-liġi tagħna fl-artikolu 225 tal-Kodiċi Kriminali, ġà l-artikolu 239 fl-Edizzjoni ta' l-1942 ta' dak il-Kodiċi. Fis-sentenza tagħha ta' l-4 ta' Frar, 1961, fl-ismijiet **Il-Pulizija *vs* Perit Louis Portelli**, il-Qorti Kriminali sedenti l-kompjant Imħallef Joseph Flores, kienet esprimiet ruħha b'dan il-mod a rigward ta' dan ir-reat:

"Hu meħtieġ għall-kostituzzjoni tar-reat involontarju skond l-artikolu 239 tal-Kodiċi Penali, illi tirrikorri kondotta volontarja negliġenti - konsistenti ġenerikament f'nuqqas ta' ħsieb ("imprudenza"), traskuraġni ("negliġenza"), jew ta' ħila ("imperizja") fl-arti jew professjoni jew konsistenti speċifikatament f'nuqqs ta' tħaris tar-regolamenti - li tkun segwita, b'ness ta' kawżalità, minn event dannuż involontarju. Għandu jiġi premess illi, għall-aċċertament tal-ħtija minħabba f'kondotta negliġenti, għandu jsir il-konfront tal-kondotta effettivament adoperata ma' dik ta' persuna li s-sapjenza rumana identifikat mal-*bonus pater familias*, dik il-kondotta, ċjoè illi fil-każ konkret kienet tiġi użata minn persuna ta' intelliġenza, diliġenza u sensibilità normali, kriterju dan li filwaqt li jservi ta' gwida oġġettiva għall-ġudikant, iħallih fl-istess ħin liberu li jivvaluta d-diliġenza tal-każ konkret" (Kollez. Deċiż. Vol. XLV.IV.870, 903 enfasi ta' din il-Qorti);

Kif jispjega l-ġurista Taljan Francesco Antolisei, biex wieħed jifhem l-essenza vera tal-kolpa wieħed irid iżomm f'moħħu li fil-ħajja soċjali spiss jinħolqu sitwazzjonijiet li fhom attività diretta għal xi fini partikolari tista' tagħti lok għal konsegwenzi dannużi lil terzi. L-esperjenza komuni jew l-esperjenza teknika - ċjoè l-esperjenza komuni għall-bnedmin kollha jew dik l-esperjenza ta' kategorija ta' nies li jesplikaw attività partikolari - tgħallem li f'dawn il-każijiet wieħed għandu juża ċerti prekawzjonijiet bil-għan li jevita li l-interessi ta' l-oħrajn jiġu ppreġudikati:

"*Sorgono per tal modo*", ikompli dan l-awtur, "*delle regole di condotta. Spesso si tratta di semplici usi sociali, come, per es., quello per cui il possessore di un'arma da fuoco è tenuto a scaricala quando la depone in un luogo frequentato. Non poche volte interviene lo Stato od altra autorità pubblica o privata a fissare queste regole, disciplinando determinate attività, più o meno pericolose, in modo da prevenire, per*

quanto è possibile, conseguenze nocive per i terzi ... Il reato colposo nasce sempre e soltanto dall'inosservanza di talune delle norme indicate. L'infrazione giustifica nei confronti dell'agente un rimprovero di leggerezza. Il giudice dice all'imputato: tu non sei stato cauto e diligente come avresti dovuto. Il rimprovero, cosi formulato è la conseguenza caratteistica del reato colposo, perchè nel reato doloso il giudice rimprovera al reo di aver voluto il fatto proibito, mentre nel fatto incolpevole (il c.d. caso fortuito) nessun biasino può muoversi all'agente. Riteniamo, pertanto, che l'essenza della colpa debba ravvisarsi nella inosservanza di norme sancite dagli usi o espressamente prescritte dalle autorità allo scopo di prevenire eventi dannosi" (Antolisei, F. Manuale di Diritto Penale, Parte Generale, Giuffrè (Milano), 1989, pp. 322-323);

Din il-Qorti taqbel perfettament ma' din l-esposizzjoni. Infatti, l-artikolu 225 tal-Kodiċi Kriminali tagħna jirreferi għar-regoli ta' kondotta derivati mill-esperjenza komuni jew teknika bil-kliem "nuqqas ta' ħsieb"; "traskuraġni", u "nuqqas ta' ħila fl-arti jew professjoni", filwaqt li dawk ir-regoli ta' konodtta statutorjament stabbiliti huma indikati bil-kliem "nuqqas ta' tħaris ta' regolamenti". Hu appena neċessarju jingħad li b'nuqqas ta' tħaris ta' regolamenti l-leġislatur mhux qed jirreferi biss għal leġislazzjoni sussidjarja (li tiġi fis-seħħ permezz ta' avviżi legali, notifikazzjonijiet tal-Gvern, ordnijiet eċċ.), iżda għal kull forma ta' kondotta statutorjament stabbilita, u għalhekk qed jirreferi ukoll għal dawk ir-regolamenti ppromulgati minn enti privati (per eż. ir-regolamenti mfassla minn sid ta' fabbrika biex jipprevjeni ħsara għal kull min jaħdem jew jidħol f'dik il-fabbrika). Infatti, kemm fil-*Codice Zanardelli* kif ukoll fil-*Codice Rocco*, l-espressjoni użata hi "*inosservanza di leggi, regolamenti, ordini o discipline*". Il-Qorti tikkonkludi fuq dan il-punt billi tissottolinea li anke fil-każ ta' nuqqas ta' tħaris ta' regolamenti, l-essenza tal-kolpa hi l-istess bħala fil-każ ta' nuqqas ta' ħsieb, traskuraġni jew

imperizja. In-nuqqas ta' osservanza ta' regoli stabbiliti minn xi awtorità għat-tħaris ta' terzi tammonta għal negliġenza jew imprudenza, il-għaliex huwa ċertament imprudenti jew negliġenti mhux biss min jittraskura li jieħu dawk il-prekawzjonijiet indikati mill-esperjenza ordinarja tal-ħajja, iżda ukoll min jittraskura li josserva dawk il-prekawzjonijiet speċifikatament preskritti minn xi awtorità";

U din il-Qorti, f'dik il-kawża kompliet hekk:

"Kif jispjega l-ġurista Francesco Carfora (Digesto Italiano, Vol. 7, Parte 2, V. *Colpa (materia penale), Diritto Vigente*, p. 775), jekk il-prudenza tikkonsisti filli persuna tagħmel dak li hu raġonevolment mistenni minnha sabiex tipprevjeni l-konsegwenzi dannużi ta' għemilha, l-imprudenza, li hi n-negazzjoni ta' din il-virtù, tikkonsisti filli wieħed jagħmel avventatament dawk l-affarijiet li hu messu ppreveda li setgħu jikkaġunaw ħsara. It-traskuraġni, mill-banda l-oħra, timplika ċerta non-kuranza, ċertu abbandun kemm intellettiv kif ukoll materjali. Fiż-żewġ każijiet, però, il-ħsara tkun prevedibbli għalkemm mhux prevista; kieku kienet ukoll prevista, wieħed ikun qiegħed fil-kamp doluż b'applikazzjoni tad-dottrina ta' l-intenzjoni posittiva indiretta";

Il-Qorti tara li l-appellant odjern kien negliġenti f'għemilu għal żewġ raġunijiet. L-ewwelnett għax meta spara fuq tajra li kienet għaddejja pjuttost fil-baxx ma ħax ħsieb li jassigura, qabel ma jispara, li sħabu kollha jkunu warajh. Din hi, wara kollox, prekawzjoni elementari. Kien negliġenti ukoll għax mill-esperjenza tal-kaċċa li hu kellu ma' Agius, kemm ftit minuti qabel kif ukoll fl-istaġun preċedenti, seta' jipprevedi li Agius, għalkemm kokka quddiemu ftit piedi l-bogħod mit-tarf tal-kanna, kien ser jiċċaqlaq biex jispara ukoll fuq it-tajra b'mod li għalhekk seta' faċilment jiġi, kif effettivament ġie, fit-

trajettorja ta' l-iskratać tiegħu. Il-ħsara kienet prevedibbli u, għalhekk, evitabbli bi ftit għaqal u ħsieb da parti ta' l-appellant. Huwa veru li l-ordni għall-isparar ingħata minn Agius, daqskemm hu veru ukoll li dana Agius ikkontribwixxa b'għemilu għall-mewt tiegħu stess; iżda dan ma jfissirx li l-appellant ma kienx negliġenti u li din in-negliġenza ma kkawżatx il-mewt ta' Agius;

Għall-motivi premessi, tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.